

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Má odstoupení od smlouvy o převodu podílu dopad do vnitřních poměrů společnosti?

V řízení vedeném pod sp. zn. 29 Cdo 3808/2014 Nejvyšší soud řešil zajímavý právní oříšek z oblasti korporálního práva. V uvedeném případě šlo o to, že jediný společník společnosti s ručením omezeným (za účinnosti obchodního zákoníku) převedl 100% obchodní podíl na třetí osobu, která poté rozhodla v působnosti valné hromady společnosti o zvýšení základního kapitálu a o odvolání stávajících jednatelů a o volbě nového jednatele. Jelikož však nabyvatel podílu nezaplatil včas kupní cenu, převodce od kupní smlouvy odstoupil.

Úprava účinná do 31. 12. 2013

Nejvyšší soud byl pak mj. postaven před (dovolatelem formulovanou) otázku, *zda podle obchodního zákoníku v důsledku odstoupení od smlouvy o převodu obchodního podílu převodce nabyt vlastnické právo k obchodnímu podílu představovanému vkladem do společnosti nad částku odpovídající vkladu ke dni převodu obchodního podílu podle smlouvy o převodu obchodního podílu, od které bylo odstoupeno, byl-li mezitím dalším vkladem do společnosti základní kapitál zvýšen, kterou vyřešil následujícím způsobem:*

- jelikož platným a účinným odstoupením od smlouvy o převodu obchodního podílu smlouva zaniká a ex lege zanikají též všechna práva a povinnosti ze smlouvy, zaniká (ex lege) též účast nabyvatele ve společnosti založená touto smlouvou, tj. nabyvatel přestává být společníkem a společníkem se namísto nabyvatele stává (opět) převodce. **K obnovení účasti převodce ve společnosti přitom dochází s účinky ex nunc** (i tento závěr plyne z R 8/2007; obdobně srov. i důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. června 2011, sp. zn. 29 Cdo 1443/2011. **Z § 115 odst. 4 obch. zák. pak lze dovodit, že účinky odstoupení od smlouvy o převodu obchodního podílu nastávají vůči společnosti až dnem doručení takového účinného odstoupení společnosti.**
- **na účincích odstoupení od smlouvy o převodu obchodního podílu pak nemůže nic změnit ani skutečnost, že v době mezi uzavřením smlouvy o převodu obchodního podílu a odstoupením od této smlouvy došlo ke změně společenské smlouvy (zakladatelské listiny). Je nepochybné, že nabyvatel byl až do doby, kdy odstoupení od smlouvy nabylo účinnosti, jediným společníkem společnosti.** Ve smyslu § 122 odst. 1 obch. zák. byl tudíž oprávněn rozhodnout v působnosti valné hromady společnosti jako její jediný společník [dle § 125 odst. 1 písm. d) obch. zák. ve spojení s § 132 odst. 1 obch. zák.] též o změně obsahu společenské smlouvy (zakladatelské listiny). **Převodce, který se v důsledku účinného odstoupení od smlouvy opětovně stal jediným společníkem společnosti, je**

takto změněnou společenskou smlouvou (zakladatelskou listinou) vázán.

- jde-li dovoláním otevřenou otázkou, **je nutné vyjít z pravidla obsaženého v ustanovení § 351 odst. 2 obch. zák. To ukládá stranám vrátit si poskytnuté plnění; pouze v případě, že plnění není možné vrátit, je nutné poskytnout peněžitou náhradu** (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. června 2012, sp. zn. 23 Cdo 2553/2010). Pro odpověď na otázku, zda je možné po odstoupení od smlouvy o převodu obchodního podílu vrátit obchodní podíl, jestliže po uzavření smlouvy nabyvatel při zvýšení základního kapitálu společnosti převzal závazek ke zvýšení vkladu, je rozhodující právní povaha obchodního podílu.
- z ustanovení § 114 odst. 1 a 2 obch. zák. je zřejmé, že obchodní podíl zůstává totožným předmětem občanskoprávních vztahů ve smyslu § 118 odst. 1 obč. zák. i poté, kdy se společník, jemuž obchodní podíl náleží, účastní zvýšení základního kapitálu společnosti dalším vkladem. V takovém případě totiž dochází pouze ke zvýšení vkladu společníka, popř. ke zvýšení jeho obchodního podílu, nikoli k zániku původního obchodního podílu a ke vzniku obchodního podílu nového. **Lze tedy uzavřít, že obchodní podíl převedený na základě smlouvy o převodu obchodního podílu lze po odstoupení od této smlouvy převodci vrátit (a k obnovení účasti převodce ve společnosti dojde) i v případě, kdy po uzavření smlouvy nabyvatel při zvýšení základního kapitálu společnosti převzal závazek ke zvýšení vkladu.** Převodci tudíž náleží celý obchodní podíl se zvýšeným vkladem, popř. zvýšený obchodní podíl, jestliže se dalším vkladem zvýšil poměr vkladu společníka k základnímu kapitálu společnosti.

Úprava účinná od 1. 1. 2014

Shora citované závěry Nejvyššího soudu jsou logické a plně se s nimi ztotožňuji.

Pro účely výkladu nové právní úpravy je však třeba přihlídnout k tomu (vypořádat se s tím), že **odstoupení od smlouvy podle obchodního zákoníku mělo účinky ex nunc** (§ 349 odst. 1, srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2016, sp. zn. 32 Cdo 3234/2014 a tam zmíněnou judikaturu),[1] **zatímco odstoupením podle nového občanského zákoníku zaniká závazek od počátku (tedy s účinky ex tunc, viz § 2004 odst. 1).**

Nově se tedy prodávající v důsledku odstoupení od smlouvy o koupi podílu stane opět společníkem (obnoví se jeho účast ve společnosti) nikoliv od okamžiku doručení odstoupení druhé smluvní straně, nýbrž zpětně, jakoby k uzavření kupní smlouvy nikdy nedošlo (tj. na daný právní stav bude nazíráno tak jakoby se kupující vlastníkem podílu nikdy nestal). Ve vztahu ke společnosti pak tyto (ex tunc) účinky nastanou v momentě, kdy jí bude odstoupení doručeno (per analogiam § 209 odst. 2 a § 269 odst. 2, z. o. k.).[2]

Souhlasím s názorem,[3] že § 2004 odst. 1 o. z. je dispozitivní a že smluvní strany si mohou smluvně sjednat jiné účinky odstoupení od smlouvy (např. ex nunc). K takovému úsudku mě vedou mj. i závěry dosavadní judikatury Nejvyššího soudu (viz např. rozsudek ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 23 Cdo 484/2009 či rozsudek ze dne 15. 6. 2005, sp. zn. 32 Odo 705/2005).

To by ovšem potom (přistoupeno na tuto logiku) znamenalo (vztáhnuto na předmětný případ), že nabyvatel by se (v poměrech právní úpravy účinné od 1. 1. 2014) nestal nikdy jediným společníkem společnosti a nebyl by tudíž ani oprávněn rozhodnout v působnosti valné hromady společnosti jako její jediný společník o změně obsahu společenské smlouvy (zakladatelské listiny) a o odvolání a o volbě jednatelů a převodce by tudíž v důsledku této skutečnosti nebyl rozhodnutími přijatými nabyvatelem v působnosti valné hromady vázán.

Soudím, že takový (zjednodušující) výklad možný není, a to zejména (nikoliv však výlučně) v zájmu zachování právní jistoty. Opačný závěr by představoval vážný zásah do vnitřních poměrů společnosti a práv třetích osob.

Odstoupení od smlouvy o koupi podílu (byť s účinky ex tunc) může mít dopad jen inter partes (tj. mezi smluvními stranami) a nikoliv vůči společnosti, resp. jiným třetím osobám, např. věřitelům (§ 2005 odst. 1 o. z.).

Analogicky je zde možno vyjít kupř. z judikatury Nejvyššího soudu **týkající se účinků odstoupení od smlouvy postoupení pohledávky** (viz např. usnesení ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1979/2009, usnesení ze dne 22. 12. 2010, sp. zn. 32 Cdo 4429/2010, usnesení ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3659/2010, rozsudek ze dne 20. 3. 2013, sp. zn. 28 Cdo 1467/2012): „*Skutečnost postoupitel poté, co postoupená pohledávka zanikla započtením, od smlouvy o postoupení pohledávky s účinky ex tunc odstoupil, nemá za následek „obživení“ zaniklé pohledávky, nýbrž vznik nároku postoupitele vůči postupníku na vydání bezdůvodného obohacení.*“ či judikatury Ústavního soudu týkající se účinků **odstoupení od smlouvy o převodu nemovitosti** (viz např. náleze ze dne 16. 10. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 78/06): „*Odstoupením od smlouvy podle § 48 odst. 2 ObčZ se – není-li právním předpisem nebo účastníky dohodnuto jinak – smlouva od počátku ruší, avšak pouze s účinky mezi jejími účastníky. Vlastnické právo dalších nabyvatelů, pokud své vlastnické právo nabyli v dobré víře, než došlo k odstoupení od smlouvy, požívá ochrany v souladu s čl. 11 LPS a s ústavními principy právní jistoty a ochrany nabytých práv vyvěrajícími z pojmu demokratického právního státu ve smyslu čl. 1 odst. 1 Úst, a nezaniká.*“, atd.

V rovině korporálního práva je tedy nutné vycházet z toho, že až do odstoupení od kupní smlouvy byl kupující oprávněn vykonávat společenstevní práva. Zásadně proto není možné se s odkazem na odstoupení od smlouvy s účinky ex tunc (a s tvrzením, že kupující se společníkem společnosti de iure nikdy nestal) dovolávat neplatnosti rozhodnutí přijatých „předchozím“ společníkem v působnosti valné hromady, popř. rozhodnutí v návaznosti na to učiněných (např. právních jednání za společnost podstoupených v mezidobí nově jmenovaným členem statutárního orgánu, viz i § 162 o. z.) a to ani tehdy, pokud by ještě neuplynuly zákonné lhůty k jeho napadení. Přijatá usnesení nelze tudíž označit ani jako nicotná, jelikož je přijala osoba, která k tomu byla (toho času) oprávněna.

Podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu totiž platí, že platnost právního jednání je třeba posuzovat se zřetelem k okolnostem, které zde byly v době, kdy bylo učiněno (viz např. rozsudek sp. zn. 21 Cdo 2558/2011, ze dne 6. 11. 2012). Tato zásada se (dle mého názoru) nepochybně uplatní i při posuzování platnosti usnesení orgánů obchodní korporace. **To znamená, že z hlediska posuzování platnosti usnesení valné hromady nemohou být zásadně významné okolnosti, které nastaly později (po jejím konání).**

Podtrženo sečteno, závěry uvedené v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3808/2014, ze dne 10. 3. 2015, lze vztáhnout i na recentní úpravu.

Mgr. Vladimír Janošek,

advokát

[trvale spolupracující s ARROWS advokátní kancelář, s.r.o.](#)

V Jámě 699/1
110 00 Praha 1

Tel.: +420 731 773 563

e-mail: janosek@arws.cz

[1] Vypořádání zaniklého závazku se však děje již s účinky ex tunc (§ 351 odst. 2), viz kupř. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 32 Cdo 4778/2010.

[2] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2018, sp. zn. 29 Cdo 4215/2016 či usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 11. 2017, sp. zn. 14 Cmo 116/2017.

[3] (ŠILHÁN, Josef. § 2004 [Účinky odstoupení od smlouvy]. In: HULMÁK, Milan, PETROV, Jan, LAVICKÝ, Petr, DVOŘÁK, Bohumil, ŠILHÁN, Josef, DÁVID, Radovan, RICHTER, Tomáš, LASÁK, Jan. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1205. ISBN 978-80-7400-535-0.): „Úpravu účinků je celkově třeba považovat za dispozitivní. Ze zákona nevyplývá, že by si strany nemohly v mezích obecných korektivů sjednat jiné účinky odstoupení, včetně jejich časové fixace i včetně odlišného vypořádacího mechanismu.“

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)